

Tézy na štátne skúšky pre bakalársky študijný program *učiteľstvo filozofie* akademický rok 2023/2024

Tézy sú podkladom pre prípravu študenta na štátnu skúšku. Vymedzujú obsah a rozsah požadovaných vedomostí, ktorých inteligentné porozumenie má študent preukázať na skúške. Od študenta sa očakáva, že oblasť vymedzená tézou je zvládnutá prostredníctvom **kvalitnej znalosti príslušnej povinnej a primeranej znalosti odporúčanej literatúry**. Samotné tézy sú formulované tak, aby študentovi umožnili prezentovať svoje schopnosti analytického a syntetického uvažovania v kontexte viacerých absolvovaných predmetov.

Študent bude odpovedať vždy na jednu otázku (napr. 1.1 alebo 1.2, čiže z prvej otázky prvú tézu alebo z prvej otázky druhú tézu a pod.) z každého z troch okruhov (z každého okruhu si vytiahne jednu otázku). Okruhy sú: **filozofia a vedy o spoločnosti, dejiny filozofie**.

Filozofia a vedy o spoločnosti

1. Logika

Téza č. 1: Výroková logika (druhy výrokov a spojok; $\sim$, $\&$, $\vee$, $\rightarrow$, $\leftrightarrow$; tabuľková metóda; tautológia, kontradikcia, neutrálna formula; dôkazy; základné pravidlá odvodzovania). Deduktívne a nededuktívne uvažovanie (redukcia, analógia, neúplná indukcia; úplná indukcia).

Povinná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied V.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 1, s. 91-103;

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied VI.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 2, s. 201-203.

GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.) Bratislava : IRIS, 2003, s. 57-74, s. 108-111.

Úvod do logiky (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied III.“ In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 3, s. 326-337.

SMULLYAN, R.: *Navěky nerozhodnuto: Úvod do logiky a zábavný průvodce ke Godelovým objevům*. Praha : ACADEMIA, 2003, s. 25-55.

Téza č. 2: Predikátová logika (čím sa líši od výrokovovej a subjekt-predikátovej logiky; jazyk predikátovej logiky (PL); formalizácia v jazyku PL; 4 základné odvodzovacie pravidlá v PL)

Povinná literatúra:

GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.)

Bratislava : IRIS, 2003, s. 159-79, s. 192-199.

VOLEK, P.: *Úvod do logiky a metodológie vied*.

Bratislava : Update Studio, 1999, s. 90-101.

Úvod do logiky (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

NEWTON-SMITH, W.H.: *Logic: An Introductory Course*. London : Routledge, 1999, s. 106-140.

CMOREJ, P.: *Úvod do logickej syntaxe a sémantiky*.

Bratislava : Iris, 2001.

2. Etika a bioetika

Téza č. 1: Kritériá morálneho hodnotenia ľudských skutkov

Povinná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*. Bratislava : Pravda, 1972, s. 19-58.

Odporúčaná literatúra:

ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky*. Praha : Zvon, 1994. s. 13-128.

KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 31-45.

Téza č. 2: Morálne princípy, praktická rozumnosť a morálne rozhodnutie „tu a teraz“

Povinná literatúra:

MACINTYRE, A.: *Ztráta ctnosti*. Praha : OIKOYMENH, 2004, s. 213-237.

Odporúčaná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*. Bratislava : Pravda, 1972, s. 141-159.

AUBENQUE, P.: *Rozumnost podle Aristotela*. Praha : OIKOYMENH, 2003, s. 43-77.

KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 31-83.

Téza č. 3: Vznik človeka a problém umelého oplodnenia, umelé potraty, problém eutanázie

Povinná literatúra:

ŠLIPKO, T.: *Hranice života. Dilemy súčasnej bioetiky*. Trnava : Dobrá kniha, 1998, s. 105-120, 135-161, 168-179, 234-255.

Odporúčaná literatúra:

ONDOK, J. P.: *Bioetika*. Svitavy : Trinitas, 1999, s. 65-84, 166-174.

HAŠKOVCOVÁ, H.: *Lékařská etika*. Praha : Galén, 2002, 3. vyd., s. 113-129, 222-232.

3. Filozofia práva

Téza č. 1: Tomášove chápanie práva a jeho dôsledky pre tvorbu, platnosť, záväznosť a kritiku pozitívnej legislatívy

Povinná literatúra:

ŠPRUNK, K.: *Tomáš Akvinský o zákonech v Teologické sumě*. Praha : Krystal OP, 2003, s. 17-25, 56-91 (STh otázky 90, 94-96).

Odporúčaná literatúra:

KRSKOVÁ, A.: *Dejiny politickej a právnej filozofie*. Trnava : Facultys Iuridica Universitas Tyrnaviensis, 2011, s. 179-189.

Téza č. 2: Procedurálna teória prirodzeného práva: morálka umožňujúca právo podľa Lona Fullera

Povinná literatúra:

FULLER, L.: *Morálka práva*. Praha : OIKOYMENH, 1998, s. 37-90.

Odporúčaná literatúra

LISSKA, A.: *Aquinas's Theory of Natural Law. An Analytic Reconstruction*. Oxford : Clarendon Press, 1996, s. 16-25.

Dejiny filozofie

4. Antická filozofia

Téza č. 1: Jednota a mnohosť ako princípy vysvetľovania sveta v koncepciách predsokratovských filozofov

Povinná literatúra:

Antológia z diel filozofov. Predsokratovci a Platón, Bratislava 1998, s. 55-193.

Odporúčaná literatúra:

LABUDA, P.: *Úvod do antickej filozofie I. Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie*. Ružomberok: Verbum, 2015, s. 68-198.

Téza č. 2: Človek a polis u Platóna a Aristotela

Povinná literatúra:

PLATÓN: *Dialógy*, II. zv., Bratislava : Tatran, 1990, *Štát*, 427 d – 445 a, s. 134-157.

ARISTOTELES: *Politika* (III. kniha, kap. 4-10). Bratislava: KALLIGRAM, 2009, s. 103-118.

Odporúčaná literatúra:

COPLESTON, F.: *Dějiny filosofie I. Řecko a Řím*. Olomouc : Refugium, 2014, s. 299-325, s. 467-476.

5. Stredoveká filozofia

Téza č. 1: Tomáš Akvinský o človeku

Povinná literatúra:

VOLEK, P.: Základné aspekty filozofickej antropológie podľa sv. Tomáša Akvinského. In: *Filozofia*, roč. 54, 1999, č. 6, s. 377-389.

SWIEŻAWSKI, S.: *Nový výklad sv. Tomáše*. Brno : Cesta, 1998, s. 100-116.

Odporúčaná literatúra:

VOLEK, P.: *Filozofia človeka podľa Tomáša Akvinského*. Ružomberok, 2003, s. 232-239, 248-280.

Téza č. 2: Tomáš Akvinský a Machiavelli o vládnutí

Povinná literatúra:

TOMÁŠ AKVINSKÝ: O království ke králi kyperskému. In: SOUSEDÍK, S.: *Texty k studiu středověké filosofie*. Praha : Karlova univerzita, 1994, I.-IV., s. 27-67.

MACHIAVELLI, N.: *Vladař*. Praha : Ivo Železný, 1995, IX-XI. XV-XVI., s. 50-58, 71-75.

Odporúčaná literatúra:

SIROVIČ, F.: *Dejiny filozofie II. Novovek - 1. časť*. Trnava : Dobrá kniha, 1997, s. 20-26.

6. Novoveká filozofia

Téza č. 1: Spor novovekého racionalizmu a empirizmu a jeho prekonanie v diele I.

Kanta. R. Descartes (metafyzické predpoklady teórie poznania, metodická pochybnosť, prvý princíp, dôkazy existencie Boha), J. Locke (tabula rasa, idey, teória sociálnej zmluvy)

Filozofický projekt 3 kritik I. Kanta (Kritika čistého rozumu: apriórne formy nazerania. Kritika praktického rozumu: formálna a autonómna etika povinnosti. Kritika súdnosti: estetická a teleologická súdnosť).

Povinná literatúra:

DESCARTES, R.: *Meditácie o prvej filozofii*.

Bratislava : Chronos, 1997, s. 21-52.

LOCKE, J.: Rozprava o ľudskom rozume. In: Antológia z diel filozofov. *Novoveká empirická a osvieteniská filozofia*. Bratislava : Pravda, 1967, s. 53-78.

KANT, I.: *Prologomena ke každé příští metafyzice jež se bude moci stát vědou*. Praha : Svoboda, 1992, s. 32-47.

Odporúčaná literatúra:

RÖD, W.: *Novověká filosofie I*. Praha : Oikoymenh, 2001, s. 62-118.

RÖD, W.: *Novověká filosofie II*. Praha : Oikoymenh, 2004, s. 33-83.

JAESCHKE, A.: *Německá klasická filosofie I*. Praha : OIKOYMENH, 2015, s. 23-137.

SCRUTON, R.: *Krátke dejiny novovekej filozofie. Od Descarta po Wittgensteina*. Bratislava : Archa, 1991, s. 37-48, s. 93-116.

Téza č. 2: Filozofia existencie: K. Jaspers (filozofická viera, hraničné situácie, šifry), M. Heidegger (kritika metafyziky, kritika kategórií a ich nahradenie existenciálami, úzkosť, pobyt).

Povinná literatúra:

JASPERS, K.: *Šifry transcendencie*. Bratislava :

KALLIGRAM, 2004, s. 9-36.

HEIDEGGER, M.: *Úvod k přednášce Co je metafyzika?* Praha : OIKOYMENH, 1993, s. 7-35.

Odporúčaná literatúra:

THURNHER, R., RÖD, W., SCHMIDINGER,

H.: *Filosofie 19. a 20. století III. (Dějiny filosofie. Svazek 13)*. Praha : OIKOYMENH, 2009, s. 221-314.